

Jaarverslag 2020 van de Stichting Oud Deventer (SOD)

Het jaar 2020 is bepaald schokkend verlopen. In maart werd duidelijk dat COVID-19 een serieuze bedreiging vormt voor de volksgezondheid. Na februari zijn de vergaderingen van het bestuur in verband met het besmettingsgevaar online gehouden met uitzondering van de julivergadering. De kwaliteit van zulke beeldschermvergaderingen is uiteraard niet van hetzelfde gehalte als wanneer de deelnemers lijfelijk aanwezig zijn. Vooral het informele deel, de gesprekken in de wandelgangen, even ruggenspraak houden met elkaar, wordt gemist.

De stichting probeert zoveel mogelijk proactief op te treden en is hiervoor voortdurend in gesprek met de betrokken wethouders, gemeentelijke instanties en andere erfgoedorganisaties. Die contacten hebben uiteraard geleden onder de coronamaatregelen.

Mogelijk mede veroorzaakt door de beperkte bewegingsvrijheid van alle Nederlanders, beter is het te spreken van alle wereldburgers, liet 2020 weinig spraakmakende veranderingen zien op het gebied van het immobiele erfgoed.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten van de SOD in 2020.

Publiciteit

Twee maal per jaar geeft de SOD de *Nieuwsbrief Oud Deventer* uit met artikelen die aansluiten bij de actualiteit. Omdat er in het verslagjaar weinig is gebeurd, is slechts één nummer van het digitale *Oud Deventer Nieuws* verschenen.

De website is verder verbeterd om op de actuele gebeurtenissen te kunnen inspelen. Het is nu eenvoudig door het logische menu te manoeuvreren; de website ziet er aantrekkelijk uit.

Omdat beleidsmakers goed gebruik maken van ons boek *Architectuur in Deventer tijdens het interbellum* heeft het bestuur in 2019 besloten een vergelijkbaar boek uit te geven over de wederopbouwarchitectuur. Overall in het land wordt de naoorlogse bouw bedreigd, maar we beginnen in te zien dat ook deze bouwperiode mooie en kenmerkende architectuur heeft voortgebracht. Deventer heeft helaas al enkele gebouwen en wijken uit de wederopbouwperiode verloren door de sloopkogel.

In het verslagjaar heeft de redactie van het boek over de wederopbouwarchitectuur goede vorderingen

Twee pagina's uit het boek *Architectuur in Deventer tijdens het interbellum*

gemaakt. Het boek zal naar verwachting tegen het voorjaar van 2021 verschijnen.

Bestuur

Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de voorzitter, secretaris en penningmeester; het algemeen bestuur bestaat uit twaalf leden, ieder met een eigen taak. De penningmeester, Theo Terpstra, heeft afscheid genomen als lid van het bestuur.

Formele kaders

De gemeente heeft de bouwhistorische waarden- en verwachtingenkaart, gebaseerd op de Kadastrale Atlas van 1832, voltooid. Die waarden worden nu vastgelegd in een juridisch kader, zoals monumentenlijsten of bestemmingsplannen. De nieuwe Omgevingswet is 12 februari 2020 door de Eerste Kamer aangenomen. De bedoeling is dat de wet in 2022 van kracht wordt.

De SOD praat mee over nieuwe beeldkwaliteitsplannen en heeft hieraan een artikel gewijd in de *Nieuwsbrief*. De SOD constateert met bezorgdheid dat de beleidsmakers niet altijd bereid zijn zich aan de in de beeldkwaliteitsplannen genoemde criteria te houden. Een heikel punt daarbij is de hoek Keizerstraat-Singel. Deze wordt met name genoemd in het vigerende beeldkwaliteitsplan. Er zijn daar plannen voor nieuwbouw, waaronder een hoge flat.

De Harry Rademaker Prijs

Ingesteld om Harry Rademaker (1927-2016) te eren en het behoud van het onroerende erfgoed te stimuleren, is in het verslagjaar niet toegekend.

Sluiskwartier en omgeving

De gemeente is gevorderd met de planning voor het Sluiskwartier, de oude gevelwand van het Pothoofd, het daar achterliggende parkeerterrein en de nu permanent geworden Brinkparkeergarage. De toerit naar de parkeergarage zal

Het oude Senzora aan de Raamstraat

Mimik eindelijk klaar

Plannen voor de school aan de Nieuwe Markt (ontwerp Hans van Heeswijk)

worden verplaatst naar het Pothoofd, naast de zogenoemde Schippersflat. Van de gevelwand worden de interessante panden gespaard en gerestaureerd. Voor de gesloopte panden komt passende bebouwing terug. Samen met de Stichting Industriel Erfgoed Deventer (SIED) en de Erfgoedvereniging Heemschut overlegt de SOD met de gemeente over een passende manier om resten van het voormalige sluisje zichtbaar te maken.

De fabriek van Senzora in het Sluiskwartier is verhuisd naar het industrieterrein. Dat geeft ruimte voor de bouw van een honderdtal huizen. De SOD houdt in de gaten wat er met de monumentwaardige delen van de fabriek gebeurt. Het parkeerterrein en het stadsstrand aan de overkant van de IJssel zijn gerealiseerd. Het bescheiden paviljoen moet buiten het strandseizoen worden verwijderd. Dat is in de winter van 2020-2021 pas gebeurd toen de IJssel heel hoog kwam te staan.

Grote Kerkhof

De gemeente heeft in 2020 nieuwe plannen ontwikkeld, die algemeen aanvaard worden. In deze plannen worden de andere pleinen om de Lebuinuskerk, ook wel Lebuinuspleinen genoemd, meegenomen. Naar verwacht wordt in 2021 met de werkzaamheden begonnen.

De SOD was vertegenwoordigd in de zogenaamde tafels, gespreksgroepen over dit onderwerp.

Nieuwe Markt

De school aan de Nieuwe Markt is aangemerkt als gemeentelijk monument. De nieuwe eigenaar wil het inrichten als museum en appartementencomplex. De architect heeft gedurfde plannen met het dak van het markante gebouw. Een kunstenaar zal het dak van glas maken, dat in donkere uren zal worden aangelicht. In het glas komt een gestileerde verwijzing naar de plattegrond van de stad. De SOD heeft problemen met de opvallende 'lantaarns' (kajuiten) in het dak.

Viking, thans Mimik

De gevel van het filmtheater blijft onder de hoogte van de toren. De luchtbehandelingsinstallaties op het dak zijn op bevredigende wijze gecamoufleerd. In september is het theater geopend.

Sint Geertruiden Ziekenhuis en omgeving

De SOD is ingenomen met de plannen van de projectontwikkelaar Synchron om het gemeentelijk monument in oude glorie te herstellen. Het wachten is nu op de afhandeling van de formaliteiten. In het monumentale pand huizen nu diverse ondernemingen.

Er komt een modern woonwijkje op het naastliggende terrein. Daar stond tot 2008 het 'nieuwe' Sint Geertruiden Ziekenhuis.

Brink en omgeving

De SOD steunt Wonen boven Winkels bij het plan een stadstuin aan te leggen tussen de Korte Bisschopstraat en Grote Overstraat. Wonen Boven Winkels Deventer is een samenwerking tussen Woonbedrijf Ieder1 en de gemeente Deventer. Het plan is nog lang niet gerealiseerd, onder meer als gevolg van het grote aantal eigenaren van de omliggende percelen.

De SOD heeft met succes bezwaar gemaakt tegen de ontsierende apparatuur voor de luchtbehandeling op de voormalige Luxor-bioscoop, nu Chicago genaamd. Om de apparatuur komt nu een passende dakconstructie.

Het monumentale Burgerweeshuis

Het verbrande rijksmonument Grote Overstraat 54 is nog steeds een troosteloze ruïne in een gezellige winkelstraat. Het lijkt erop dat er plannen worden gemaakt om het pand te reconstrueren of tot nieuwbouw over te gaan.

Nu er geen museum komt in het oude gebouw van het Kantongerecht, worden plannen ontwikkeld om er publieks- en woonruimten in te richten.

Het Poppodium in het Burgerweeshuis wil uitbreiden. De SOD is tegen aantasting van het rijksmonument. Gesproken wordt over verplaatsing naar het Havenkwartier, wat de SOD zou toejuichen.

Uitbreidingsplannen Van Gendt-Metzelaar (1881-1910)

Na de sloop van de vestingwerken aan het eind van de negentiende eeuw kwam er ruimte voor bebouwing. Voor het noordelijk deel van de stad was er het Uitbreidingsplan van Metzelaar en Van Gendt. Deze buurt, de omgeving van de Singel, is bebouwd met prachtige herenhuizen. In 1987 werd gestart met het landelijk Monumenten Inventarisatie Project (MIP), een inventarisatie van alle waardevolle bouwwerken en gebieden uit de periode 1850-1940. Hierdoor werden enkele bouwwerken in het Uitbreidingsplan van Metzelaar en Van Gendt in 1999 beschermd op grond van de Monumentenwet 1988. In de Keizerstraat, Gibsonstraat en Van Twickelostraat werden meerdere blokken herenhuizen als rijksmonument aangemerkt. De gemeente Deventer ging echter niet over tot gemeentelijke bescherming van de overige waardevolle bouwwerken in dit gebied, veelal in neorenaissance, neoclassicistische en eclectische stijl gebouwd. Hoewel het geheel wel deel uitmaakt van het door het Rijk beschermd stadsgezicht, zou een aantal panden beter beschermd moeten worden omdat ze monumentale onderdelen bevatten, zoals trappenhuis, marmer/tegelwerk en decoraties. De gesprekken over de aanmerking tot gemeentelijk monument van die tachtig panden is een tijdrovend en moeizaam proces. De SOD pleit voor een principiële aanpak van de aanmerking tot monument.

Het gedeelte van Roto Smeets dat behouden blijft

Heilig Hartkerk

Nu de school de grote pastorie heeft gekocht om daarin de benodigde klaslokalen onder te brengen, ziet het ernaar uit dat er niet meer gebouwd gaat worden in de tuinen om de kerk.

Gouden Driehoek

De stichting heeft gevraagd de eeuwenoude akker tussen de Brinkgreverweg, Raalterweg en Oosterwechelsweg, de 'Gouden Driehoek', aan te merken als beschermd stadsgezicht. De gemeente meent dat de vigerende bestemmingsplannen voldoende zekerheid bieden om dit eeuwenoude restant van de Schoutenenk te behoeden voor bebouwing. De Gouden Driehoek helpt Schalkhaar zijn dorps karakter te behouden.

Windmolens en zonneparken in het buitengebied

De SOD hecht zeer aan het fraaie coulisselandschap binnen de gemeente. In de *Nieuwsbrief* is hierover een artikel geschreven. Windmolens en zonneparken passen niet in dit landschap. De gemeente heeft door de verplichtingen op grond van het Klimaatakkoord een moeilijk dossier te verwerken.

Borgeler Bad

Onaangenaam verrast waren de SOD en gebruikers van het Borgeler Bad dat het karakteristieke zwembadorentje is gesloopt.

Roto Smeets

De erfgoedinstelling SIED wil karakteristieke delen van de kantoren van de gesloten productieafdeling van Roto Smeets behouden. De SOD steunt dit streven. De Erfgoedvereniging Heemschut wil ook (delen van) de productiehallen behouden.

Schoorsteen Coberco

De SIED onderneemt acties om de hoge beeldbepalende schoorsteen van het gesloopte Coberco-complex te behouden. De SOD steunt haar hierin.

Neelco Osinga, secretaris SOD
secretariaat@oud-deventer.nl